Przedpłata wraz z przesełką pocztową ... 5 zł. a. w. ...

ZWIĄZEK.

REDAKCYA i Administracya we Lwowie przy placu Maryackim l. 9.

Pismo dwutygodniowe.

Organ Związku stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych.

Wychodzi 8. i 22. każdego miesiąca w objętości arkusza.

Nr. 10. Dnia 22. maja 1891. XVIII. rocznik.

†

Ś. p. ks. Patron Augustyn Szamarzewski.

Bratni nam Związek polskich spółek zarobkowych i gospodarczych w zaborze pruskim ciężką poniósł stratę przez śmierć nieodżałowanej pamięci księdza Augustyna Szamarzewskiego, który od lat przeszło 18. sumiennie, pracowicie i z niezrównaną gorliwością sprawował obowiązki patrona tychże spółek w W. Księstwie Poznańskiem i w Prusach zachodnich.

Zmarł on nagle, w czasie odpustu w dniu św. Stanisława w Ostrowie, gdzie od r. 1887. był proboszczem.

Ś. p. ksiądz Szamarzewski rozstał się z tym światem w pełnej sile wieku, urodziwszy się bowiem w r. 1832. liczył w chwili zgonu dopiero lat 59, i długo jeszcze mógł pracować na chwałę Bogu, i na pożytek Ojczyznie. Nie od razu poświęcił się ś. p. ks. Augustyn stanowi kapłańskiemu, w którym umiał zająć także wybitne stanowisko. Ukończywszy szkoły, wstąpił do służby pocztowej, i ożenił się, ale rychły zgon towarzyszki życia skierował jego umysł ku sprawom duchowym, i w r. 1859. widzimy go już sługą ołtarza. Wypadki w r. 1863. powołały go ze Środy, gdzie pełnił funkcye wikarego, na pole walki, i przyniosły mu w rezultacie więzienie w Moabicie, które trwało od marca 1863. do października 1864. Wypuszczony wraz z innymi na wolność, powrócił do Środy, a pouczony doświadczeniem, że bez pracy wytrwałej na wszystkich polach społecznego życia, na nic się zdadzą najidealniejsze dążenia i porywy, oddał się cały, z sobie tylko właściwym zapałem, pracy nad podniesieniem dobrobytu zbiedzonego społeczeństwa swojego, a mianowicie szerokie warstwy obejmującego stanu przemysłowego i kupieckiego.

W Środzie przebył nieboszczyk wśród różnych losów kolei lat blisko 30, oddany całkowicie na usługi bliźnich. Do roku 1872. pracuje w skromnym zakresie, ograniczając się wyłącznie prawie na miasto Środę i okolicę. Od roku 1872. t. j. od chwili wstąpienia do Komitetu Związku spółek, ś. p. ks. Augustyn wstępuje na szerszą widownię, i od razu zajmuje najwybitniejsze stanowisko pośród mężów, którzy się oddali pracy w dziedzinie spółek zarobkowych, staje się duszą wszystkich usiłowań, zmierzających do jednego celu: wzmocnienia słabych dotychczas warstw średnich. W listopadzie tego samego roku wybrano ś. p. księdza Augustyna Patronem Związku spółek zarobkowych. Z chwilą przyjęcia przez niego tego urzędu, rozpoczął się nader ożywiony ruch w czynnościach Komitetu i Patronatu. W roku 1872 założył nowy Patron 6, w roku 1873. 16 spółek, tak, że liczba spółek doszła do 50. Obok zakładania nowych spółek, ks. Patron zwiedzał prawie wszystkie dawniejsze, przeprowadzał zbawienne reformy, uwzględniał życzenia i potrzeby, reformował książkowość, układał wzorowe ustawy dla spółek, dawał wskazówki i rady przy udzielaniu kredytu, nawoływał członków Rad nadzorczych do ściślejszego pełnienia obowiązków, słowem wywierał zbawienny wpływ na pomyślny rozwój spółek pod każdym względem. Dodajmy do tego inicyatywę założenia Banku włościańskiego i Banku Związku spółek zarobkowych, a będziemy mieli obraz niestrudzonej działalności Zmarłego.

Że przy reorganizacyi spółek na podstawie nowej ustawy niemieckiej z 1. maja 1889. r.

Patronat polskich spółek utrzymał się jako oficyalnie uznany organ do czuwania nad prawidłowem ich działaniem, stanowi także jedną z zasług ś. p. ks. Patrona Szamarzewskiego.

Wzrosłe pod rękami ś. p. ks. Szamarzewskiego polskie spółki udziałowe w zaborze pruskim, na zawsze, dokąd istnieć będą, z czcią i wdzięcznością zachowają pamięć o nim. Po całej też Ojczyźnie naszej rozeszła się żałobnem echem wiadomość o jego nagłym zgonie. My zaś, pracując w naszej dzielnicy na tem samem polu obywatelskich obowiązków, nad świeżą mogiłą Patrona stowarzyszeń udziałowych polskich w zaborze pruskim, wyrażamy również serdecznie, jak jego najbliżsi koledzy, cześć najgłębszą jego zasłudze, dla narodowych interesów naszych niespożytą posiadającą wartość.

R. i. p.

Okólnik

Wydziału Związku stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych do Tow. związkowych, w sprawie uregulowania drobnego kredytu włościańskiego.

Szanowna Dyrekcyo!

Kwestya kredytu dla mniejszej własności, czyli raczej kredytu włościańskiego, od dłuższego już czasu stoi na porządku dziennym obrad wszystkich czynników, powołanych do pracy nad poprawą naszych ekonomicznych stosunków, i jest przedmiotem badań wszystkich myślących obywateli, gdyż niezaprzeczenie należyte jej rozwiązanie miałoby niezwykłą doniosłość dla ekonomicznego rozwoju kraju.

Z rozmaitych, dotychczas w celu rozwiązania tej sprawy zastosowanych systemów, żaden niestety nie ziścił nadziei, jakie w nim pokładano, a w szczególności ani centralistyczny system Banku rustykalnego, ani też gminne kasy pożyczkowe, działające tylko w zakresie gminy, pod zarządem kilku osób, z tejże gminy wybranych.

Bank rustykalny udowodnił, że niepodobna ze stolicy kraju zarządzać skutecznie i pożytecznie sprawami kredytu włościańskiego, że kredyt ten nie może być żadną miarą wyłącznie hipotecznym, lecz powinien być udzielanym z należytem ocenieniem osobistej kwalifikacyi dłużnika, jego charakteru, gospodarności, oszczędności i t. d. i że kredytu takiego powinny udzielać tylko instytucye, pozostające z dłużnikiem w bezpośredniem zetknięciu.

Nie odpowiedziały oczekiwaniom także gminne kasy pożyczkowe, gdyż ich zawiadowcy, nie posiadający do spraw kredytowych potrzebnego uzdolnienia, potrafili tylko rozpożyczyć poruczone im kapitały, nie troszcząc się wcale więcej o dalszy los tych instytucyj; kontrolora przez Wydziały powiatowe wyjątkowo tylko mogła złemu zaradzić. Nieład w tych kasach doszedł w przeciągu kliku lat do takich rozmiarów, że Sejm uznał za konieczne uchwalenie osobnej ustawy o przymusowem obejmowaniu takich kas w zarząd Wydziału powiatowego.

Obok Banku rustykalnego i gminnych kas pożyczkowych rozpoczęły działalność swoję od roku 1870 powiatowe kasy pożyczkowe i kasy oszczędności, tu dzież Towarzystwa zaliczkowe. Pożyteczną działalność tych ostatnich, które udzielając włościaninowi kredytu, nietylko jego stan majątkowy, ale i jego osobistą wartość badają, nietylko pewność zwrotu pożyczki, ale i korzystne dla dłużnika użycie tego kredytu na oku mają, i muszą przestrzegać, aby dłużnicy dopełniali swych zobowiązań, powszechnie uznano, i nikt zapewne nie zaprzeczy, że Towarzystwa te, o ile to tylko było dla nich możliwem, zawsze dotąd przychodziły ludności rolniczej ze skuteczną pomocą, i w znacznej części przyczyniły się do wyrwania tej ludności z rąk lichwy. Lecz niestety instytucye te są dotąd u nas rzadkie, a w szczególności nie wiele jest takich, które zawiązane na zdrowych podstawach, cele swoje należycie pojmując, zdolne są do udzielania włościanom pożyczek dla nich rzeczywiście korzystnych i produktywnych. Znajdują się one dotąd po miastach i większych miasteczkach, a w skutek tego pozyskanie u nich przez włościanina pożyczki musi się stać i droższem i trudniejszem.

Z tych powodów i Towarzystwa zaliczkowe nie odpowiadały, i w zupełności odpowiedzieć dotąd nie mogły potrzebom drobnego kredytu włościańskiego, i dlatego sprawa ta do dnia dzisiejszego nie jest stanowczo załatwioną, jakkolwiek Sejm nasz przed kilku laty już uznał, że najskuteczniejszym środkiem do poprawy stosunków włościańskiego kredytu, jest rozpowszechnienie towarzystw zaliczkowych, i ułatwienie ich rozwoju.

Wskutek znanego wniosku posła p. Teofila Merunowicza, który domagał się opieki kraju nad rozpowszechnieniem kas oszczędności i pożyczkowych systemu Raiffeisena, odniósł się Wydział krajowy do wszystkich reprezentacyj powiatowych i do rozmaitych instytucyj a w szczególności, także do Banku krajowego, z żądaniem, aby mu objawiły w tej sprawie swą opinię.

Na rozesłany okólnik oświadczyło się 29 wydziałów powiatowych przeciw rozwinięciu na większą skalę działalności w celu przyjścia w pomoc ludności rolniczej z kredytem, głównie dlatego, że istniejące już

w tych powiatach instytucye kredytowe czynią w zupełności zadość potrzebom, a poczęści i dlatego, że zbyteczne ułatwianie kredytu naszemu wieśniakowi, nader pochopnemu do korzystania z tego kredytu, lecz nieporadnemu w należytem jego zużytkowaniu, i niedbałemu, gdy chodzi o zwrot onegoż, często bardzo może być powodem jego zguby.

Natomiast 28 wydziałów powiatowych oświadczyło konieczność, a poniekąd nawet naglącą potrzebę przyjścia w pomoc ludności rolniczej z kredytem, któryby był tanim, i nie był zawisłym od spełnienia żmudnych, kosztownych i czas mitrężących formalności.

W celu zaradzenia uznanej potrzebie wskazano różne drogi. I tak niektóre Wydziały uważają za najwłaściwsze instytucye kasy pożyczkowe gminne, z którego powodu należałoby przystąpić do założenia nowych takich kas, a istniejące już, które pod złym zarządem chromają odpowiednio zreformować. Inne oświadczyły się za zakładaniem kas pożyczkowych powiatowych, zostających pod zarządem lub kontrolą Wydziałów i Rad powiatowych. Inne wreszcie są zdania, że istniejące już w powiatach instytucye kredytowe, odpowiadają w zupełności potrzebom kredytu dla ludności rolniczej, lecz należałoby im przyjść w pomoc tanim kapitałem.

Oprócz tego oświadczyło się kilka Wydziałów bądźto za zakładaniem filij Banku krajowego, bądź za założeniem instytucyi, którąby pośrednicząc między żądającemi kredytu, a Bankiem krajowym, ułatwiła uzyskanie kredytu, bądź wreszcie za utworzeniem drobnych lokalnych zakładów kredytowo-wkładkowych, z zastosowaniem zasady pomocy własnej, lub też w ogóle za zakładaniem instutucyj o tanim kredycie, bez bliższego ich oznaczenia. Podnieść tu jeszcze należy, że żaden Wydział powiatowy nie oświadczył się wyraźnie za potrzebą i pożytecznością zakładania kas oszczędności i pożyczkowych według systemu Raiffeisena, a przeciwnym jest takim kasom także i Bank krajowy, który jednak jest zdania, że wszelka interwencya w sprawie uregulowania kredytu włościańskiego jest zbyteczną, gdyż obecnie interesa klasy włościańskiej, jak w ogóle żadnej dla braku należytej organizacyi kredytowej nie są zagrożone.

Wydział Związku stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych, nie podzielając zupełnie objawionych przez Wydziały powiatowe i Bank krajowy opinii, ani też nie godząc się na objawione w Sejmie i Wydziale krajowym zdanie, że istniejące instytucye po powiatach i gminach u dołu, a Bank krajowy u góry czynią zadość potrzebie kredytu włościańskiego, o jeżeliby potrzeba coś jeszcze zrobić, to chyba tylko ulepszyć kasy pożyczkowe gminne i zakładać powiatowe kasy pożyczkowe, nie mógł uznać, że w ten sposób sprawa organizacyi kredytu włościańskiego została stanowczo i pomyślnie załatwioną, i że dla sprawy tej nic więcej już działać nie potrzeba. Owszem uważając ją jako bardzo ważną i dla podźwignięcia naszej ludności bardzo doniosłą, Wydział Związku, nie oglądając się na żaden mandat z góry, lecz licząc, na poparcie w swej pracy ze strony stowarzyszeń, kilkakrotnie nad nią obradował, zaprosił do współudziału w swych naradach niektórych posłów i w końcu sprawę tę z pozytywnemi wnioskami postawił na porządku dziennym XVI. ogólnego zgromadzenia.

Jak zaś Wydział Związku na sprawę organizacyi kredytu włościańskiego się zapatruje, dlaczego uważa ją dotychczas za niezałatwioną, i dla jakich powodów uznaje ją za bardzo doniosłą i ważną dla naszej ludności rolniczej, wyłuszczył referent Wydziału, p. Wojciech Biechoński w swym referacie, przedłożonym ogólnemu zgromadzeniu dnia 7. grudnia 1890., który w numerze 24. „Związku“ z r. 1890. zamieściliśmy.

Imieniem Wydziału postawił p. referent następujące wnioski:

1. Zgromadzenie uznaje, że sprawa kredytu włościańskiego nie jest załatwioną;

2. zaleca się stowarzyszeniom zaliczkowym udzielanie włościanom kredytu hipotecznego, amortyzacyjnego z pięcioletnim planem umorzenia do wysokości udziałów;

3. zaleca się zakładanie po wsiach samoistnych stowarzyszeń zaliczkowych i żądać w tym celu subwencyi z funduszów krajowych.

Po dyskusyi, jaka nad tą sprawą się wywiązała postawieniu różnych wniosków, mających na celu jej pomyślne załatwienie, wyraziło ogólne zgromadzenie przekonanie, że kwestya kredytu włościańskiego nie jest załatwioną i poleciło Wydziałowi Związku, aby tak rezolucye Wydziału, jakoteż stawianie na tem zgromadzeniu wnioski rozważył, rozesłał je Towarzystwom zaliczkowym i osobom na tem polu pracującym do zaopiniowania, a zebrane zdania i opinie zarejestrował i następnemu ogólnemu zgromadzeniu do uchwały przedłożył.

Czyniąc zadość temu poleceniu przedstawiamy szanownej Dyrekcyi przedewszystkiem wnioski, jakie obok rezolucyi Wydziału postawiono. Dr. Dulęba postawił następujące wnioski:

1. Poleca się Wydziałowi Związku tworzenie instytucyj kredytowych w tych powiatach, gdzie nie ma dotychczas instytucyj kredytowych opartych na zdrowych podstawach;

2. Wydział Związku ułoży warunki, ułatwiające korzystanie włościanom z kredytu w ogóle, a w szcze

Rachunki stowarzyszeń zaliczkowych

Tow. zaliczkowe w	Stan: Stan [illegible] i funduszu rezerwowego [illegible] z końcem miesiąca		Wkładki oszczędności: Stan na początku miesiąca		Wkładki oszczędności: Włożono w ciągu miesiąca		Wkładki oszczędności: Wyjęto w ciągu miesiąca		Wkładki oszczędności: Stan z końcem miesiąca		Pożyczki zaciągnięte: Stan na początku miesiąca		Pożyczki zaciągnięte: Zaciągnięte w ciągu miesiąca		Pożyczki zaciągnięte: Spłacone w ciągu miesiąca		Pożyczki zaciągnięte: Stan z końcem miesiąca		[illegible] rachunku Banku [illegible]	
	zł	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł	ct.	zł.	ct	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.
Bełzie	16341	35	24654	88	456	34	6615	19	30814	73	11600				600		11000			
Białej St. poż. i osz. Wz. p.	26496	86	92146	10	1022	94	3175	52	89993	52	31277		9645		8030		32892			
Bochni	16506	86	25073	11	2035	80	422	81	26686	10	23268	07	3200		4200		22268	07		
Bołszowcach K. z	6471	07	2807	49	150		60	44	2897	05	3700		2600		500		5800			
Cieszanowie	18916	35	70442	31	2687	27	1691	44	71168	14	20200		4100		2900		19000		960	70
Dąbrowej	89761	05									257462	67	20213	30	16543	98	261132	19		
Dobrzycach St. poż. i oszcz.	3809	93	14124	10	76		258		13942	10	12455		8730		7782		13403			
Dobromilu	27511	30	28110	16	1778		1675	47	28212	69	4000						4000		875	43
Dubiecku	6188	43	25953	01	6310		220		32043	01	4080				4080					
Glinianach	80306	87	108532	87	7752	45	5315	08	110970	24	29535	73	7907		7131		30311	73	980	25
Głogowie Pow. Tow. zal.	23781	74	84770	50	4565	30	1631	64	87704	16	4100		900		100		4900			
Gorlicach	94949	59	339288	31	27569	02	11586	03	339288	31	123254	50	90062	24	103373	47	109943	27		
Grybowie	16949	33	65567	99	7006	20	874	69	71699	50	12600				300		12300			
Jaśle	51852	58	211579	76	8630	50	7160	87	213049	39	9400		3425		6400		6425		932	30
Jaworowie	27457	78	97308	61	4794	43	1963	02	100140	02	8000		1500		8000		1500		957	54
Kamiance strum. P. T. z.	10966	99	54155	78	2414	50	861		55709	28	1251				1251					
Kańczudze K. z.	3625	70	2854	91					2854	91	4552				25		4527			
Kolbuszowej	16586	48	38716	53	1335	26	1091	84	38959	95	7050		2400		3050		6400			
Kołomyi	38713	92	178033	19	1585	53	4428	55	175190	17	5040		7252		1340		10952			
Komarnie	27583	[illegible]	[illegible]	[illegible]	2417	00	1413	[illegible]	53615	90	9200				400		[illegible]			
Kozowej K. z	2927	17	1678	65	30		170		1538	65	7396	74					7396	74		
Krakowie	102346	22	222676	77	34033	68	17159	52	239550	93	110678		34895		45730		99843			
Krynicy St. poż. i oszcz.	13396	89	44684	66	1411	94	3612	30	42484	30	16500		9550		5200		20850			
Kulikowie K. z.	9832	09	10555	92	605		734	35	10426	57	15100		2000		550		16550			
Limanowej	60713	17	65993	60	4394	16	6992	14	63395	62	40786	07	9955	76	8253	37	42488	46	1865	13
Limanowej Tow. ochr. wł. z.	26635	77									43473	12	18398		16213		45658	12		
Lubaczowie T. kr. miej.	20750	94	20639	87	794		277	26	21156	61										
Lwowie Pow. tow. z.	13278	93	29266	30	525		220	50	29570	80	24151	29			500		23651	29		
„ T. wz. kred.	30376	19	30558	41	2980	23	1585	70	31952	94	21578	65	9109		8437		22250	65		
„ T. esk. i zal.	32322	30	10955	24	940		2359	24	9536		26526	27	9499	96	8759	34	27266	89		
Makowie St. poż.	58973	57	134829	26	8927	04	10832	79	132923	51										
Mikołajowie K. z.	3698	56	983	57	15		44	37	954	20	8965		1835		1215		9585			
Mościskach	29595	94	87382	38	2206	47	2961	84	86627	01	2000						2000			
Nadwornej K. z.	28812	98	24767	11	3556	29	3821	94	24501	46	20595	40	4882	90	5710	15	19768	15	2571	29
Nowym Sączu K. z.	66081	68	168408	30	13448	09	10234	91	171621	48										
Oświęcimie T. oszcz. i poż.	44880	71	164680	11	13136	84	5618	16	172198	79									322	68
Pilźnie St. oszcz. i poż.	9235	06	35741	47	2277		523		37495	47	5980				200		5780			
Podgórzu St. poż. i oszcz.	54331	68	145594	61	8720	35	7098	67	147216	29	13100		1900		2300		12700			
Podhajcach	18848	49	28286	42	1345	50	1185	43	28446	49	13580				2200		13280		1172	98
Przemyślu St. b. d. k. i p.	36334	27	139803	95	21480	61	18121	72	143162	81	23725	66	8768	[illegible]	[illegible]	41	[illegible]	57		
Radymnie K. z.	2749	40	7543	90	40		544	30	7039	60	4400		1000		100		5300			
Radziechowie	53438	70	139321	20	9273	54	3439	97	145154	77										
Rohatynie	24938	34	56550	97	6662	54	2967	31	60246	20	4044	18			4000		44	18		
Rozdole	6109	80	4702	32			311	27	4391	05	10406	25			100		10306	25		
Rudkach	19148	07	34832	60	2256	95	970	50	36119	05			1500				1500		133	05
Sadowej Wiszni K. z.	8848	25	7873	10	95		150		7818	10	3000		2000		500		4500			
Sędziszowie T. wz. k.	26186		61143	10	2248		7791	10	55600		9484		4500				13984			
Sieniawie	19388	97	32541	64	240		1926	18	30855	46	4500		3500				8000			
Skałacie T. zal. i kr.	15067	30	14202	70	273	68	727	81	13748	57	3225	82	2810		350		5685	82		
Sokalu	30685	02	99460	36	5335	64	7542	08	97253	92	21000				750		20250			

za miesiąc kwiecień 1891.

Saldo odsetek		Reszta pożyczek stanu biernego		Stan czynny — Pożyczki udzielane: Stan na początku miesiąca		Spłacono w ciągu miesiąca		Udzielono w ciągu miesiąca		Stan z koncem miesiąca		Koszta [illegible] ruchomości i adm.		Reszta pożyczek stanu czynnego		Gotówka	
z końcem miesiąca												z końcem miesiąca					
zł.	ct.	zł.	ct	zł.	ct	zł.	ct	zł.	ct.	zł	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.
1269	69	1025	03	54043	44	2043	22	3360	.	55360	22	343	93	882	36	3864	29
2762	82	794	82	146177	05	13297	38	13701	38	146581	05	1496	17	4437	42	425	38
249	65	956	85	54600	44	14250	95	14750	14	55099	63	577	02	9191	88	1799	.
352	27	455	65	10796	57	1540	20	3468	22	12724	59	287	64	2179	16	784	65
1549	86	1580	61	100591	54	3107	76	4020	40	101504	18	1344	65	9273	28	1053	55
6101	65	12248	14	294058	75	6191	48	6277	18	294144	45	1225	10	72844	97	1028	51
727	07			27640	44	2752	86	3539	.	28426	58	816	37	2279	48	359	67
2046	42	514	06	58317	26	2368	97	2860	.	58808	29	668	58	3016	07	666	96
1079	46	731	91	35175	16	3799		6606		37982	16	528	90	40	28	1491	47
7970	99	5847	80	208189	45	33896	44	36128	08	210421	09	1524	23	21113	45	3329	11
3940	20	196	88	112155	50	8879	90	10170		113445	60	2731	95	506	35	3839	08
14111	06	5970	58	516132	14	124930	36	126485	28	517687	06	2242	47	28925	34	15407	94
818	38			93313	94	1029	71	5930		98214	23	330	31	659	64	2563	03
7008	14	7215	94	259547		28483		35643		266707		1462	98	17386	68	926	69
4659	56	1118	97	123952	88	17276	77	18706		125382	11	1095	68	4560	93	4795	15
1701	57	2760	26	63873	82	2641	38	3597		64829	44	459	51	4509	72	1339	43
443	09	75	04	7501	76	47	12			7454	64	268	39	3747	11	55	60
1520	55	1783	47	62769	50	8348	83	7845	83	62266	50	384	49	1832	78	766	68
972	04	2302	65	210679	55	20459	48	23615	02	213835	09	2385	47	10372	23	1527	99
1731	31	3137	27	81554	50	3221	50	3578		81911	.	889	52	11369	08	698	34
479	60	90	62	11266	18	895	92	914	96	11285	22	110	82	1034	24	2	50
10718	79	9810	99	421383	01	157869	70	160030		423543	31	4303	71	14761	50	19661	41
1823	58	46		74967	47	2089		3150	25	76028	72	835	40	385	65	1351	.
		675	60	29476	20	735	50	3127		31867	70	1001	22	3667	04	948	30
4302	83	1895	10	163823	04	25944	65	27118	03	164996	42	1925	36	6255	35	1483	18
1422	47			32162	31	7158	82	7171	75	32175	24	821	89	5791	14	34928	09
		661	29	38294	74	2027	36	1000		38230	61	446	41	1497	75	2394	07
158	02			61416	76	1572		3532		63376	76	676	14	1674	88	931	26
1566	.	287	53	80399	06	16687	85	18444	72	82155	93	1088	11	2082	89	1106	88
1992	54	3452	18	65990	77	11394	32	10811	17	65407	62	1770	23	3920	83	3471	23
9853	77	251	43	170248	30	13528	95	16610	71	173330	06	1733	15	24812	93	2126	14
		232	99	12145	10	1168	74	1608		12584	36	229	77	1090	93	565	69
243	09	1165	14	94598	58	11326	75	14951	66	98223	44	1602	42	18354	33	1450	99
2165	29	1349	90	75465	92	18256	31	18323	88	75533	49	544	10	1722	07	1369	41
1612	21	2983	54	194890		8196		10105		196799		1613	24	37226	01	6660	66
6248	64	3424	99	188716	76	4003		15225	.	199938	76	951	94	24210	30	1974	76
1425	75	1344	98	47709		4997		7153		49865	.	583	60	4152	05	680	61
7790		300	97	211192	96	28784		31143		213551	96	3347	82			5439	16
2524	25	1844	13	60631	11	4882	86	5935		61683	25	1160	93	2192	30	1079	86
6550	17	6718	14	194855	75	58973	48	63324	06	199206	33	1495	46	10196	24	4945	96
571	57	220	50	13908	42	1290	53	2395		15012	89	479	29	201	87	187	02
5010	1	4542	83	178413	42	9100		12432		181744	50	1637	81	18991	05	5773	04
		2818	49	71325	63	5819	27	4180		69686	36	1232	09	7918	04	443	81
640	02	298	26	15202	96	409	54			14793	42	761	84	6051	35	138	77
		1072	17	45464	73	1429	55	3897		47932	18	913	64	7777	02	1349	50
654	80	557	12	19961	45	1548	07	2135		20548	38	304	60	200	57	1324	72
2204	89	4540	17	96080	06	14630	97	12446		93895	09	991	05	3186	89	4442	03
1939	84	307	14	54826	96	2125	53	2010		54711	43	451	61	2896	41	2431	96
1532	26	286	26	33898	25	4261	83	5490	25	35126	67	160		543	39	490	15
		2531		115693	74	9528	46	7583	15	113748	43	1244	47	33848	27	1878	7.

Rachunki stowarzyszeń zaliczkowych

Tow. zaliczkowe w	Stan udziałów i [illegible] rezerwowego (wł. mają.) [illegible]		Stan bierny — Wkładki oszczędności: Stan na początku miesiąca		Włożono w ciągu miesiąca		Wyjęto w ciągu miesiąca		Stan z końcem miesiąca		Pożyczki zaciągnięte: Stan na początku miesiąca		Zaciągnięte w ciągu miesiąca		Spłacone w ciągu miesiąca		Stan z koncem miesiąca		Saldo rachunku Banku krajo[illegible]	
	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct	zł.	ct	zł	ct	zł.	ct.	zł.	ct.
Stanisławowie B. zal.	42846	04	116849	67	28473	41	[illegible]	[illegible]	117401	48	42569	75	15432	90	16006	25	41966	40	.	.
„ T. wz. k. m.	21880	50	47378	39	1734	94	[illegible]	[illegible]	48066	68	4205	.	6467	.	2075	.	8597	.	.	.
Stryju	31865	85	62985	92	519	07	[illegible]	[illegible]	61860	62	.	.	3000	.	.	.	3000	.	270	57
Szczercu T. k. z.	2738	15	1851	11	255	.	50	.	2056	11	3369	.	.	.	.	.	3369	.	.	.
Tłumaczu St. kr.	10309	87	34743	38	3600	63	[illegible]	[illegible]	37227	29	7180	.	.	.	1580	.	5600	.	.	.
Tyśmienicy K. z.	9861	46	24860	35	1185	.	[illegible]	.	25595	35	2805	.	.	.	.	.	2805	.	.	.
Złoczowie	66561	63	175349	45	11782	.	[illegible]	[illegible]	177511	49	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
„ K. z.	11238	36	35275	61	2155	50	[illegible]	[illegible]	34869	34	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
Żółkwi	29652	18	30346	15	2023	40	[illegible]	[illegible]	29953	17	47325	.	300	.	1875	.	45750	.	1062	.

gólności z kredytu drobnego w stowarzyszeniach zaliczkowych;

3. Wydział wezwie stowarzyszenia zaliczkowe, mające zastępstwa Banku krajowego, aby były energicznemi orędownikami w sprawie uzyskania kredytu hipotecznego w Banku krajowym.

4. Starać się należy o to, aby minimum kredytu hipotecznego dla włościan w Banku krajowym wynosiło 200 zł.

P. Szymberski wyraziwszy zdanie, że dobrze zreorganizowane kasy pożyczkowe gminne mogłyby więcej i skuteczniej zdziałać niż projektowane Towarzystwa zaliczkowe po większych wsiach lub miasteczkach, bo takie stowarzyszenia nie prędko dojdą do takiego majątku, jaki obecnie już mają kasy gminne, zalecał tworzenie kas parafialnych i otoczenie takich kas opieką.

P. Menerka postawił wniosek, aby Towarzystwa zaliczkowe przy udzielaniu drobnego kredytu włościanom zniżały wpisowe i udziały.

P. Małaniuk postawił wniosek, aby stowarzyszenia zamiast udzielać pożyczek zakupywały od włościan surowe produkta, któreby nabywali następnie przemysłowcy.

Podając te wnioski do wiadomości naszych stowarzyszeń związkowych, upraszamy szanowne Dyrekcye o ich zbadanie i o udzielenie nam co do nich swej opinii, która o tyle dla nas będzie doniosłą i cenną, że zarządy stowarzyszeń, mając ciągłą styczność z ludnością rolniczą swego okręgu, mogą najlepiej znać jej potrzeby kredytowe i wskutek tego podać najskuteczniejsze środki w celu zaradzenia uznanej potrzebie.

Podnieść jednak musimy, że chodzi nam przedewszystkiem o ten drobny kredyt, noszący na sobie charakter czasowej zapomogi, nie wymagającej hipotecznego zabezpieczenia, lecz raczej rękojmi w charakterze osobistym dłużnika, uwzględniający jego chwilowe krytyczne położenie. Taki kredyt ma sobie właściwe pewne cechy, których pozbawiony być nie może, jeżeli ma odpowiedzieć swemu zadaniu. Mianowicie musi on być po pierwsze tani; nie przedstawia on się bowiem jako operacya kredytowa na pomnożenie zysków obliczona, lecz służyć ma raczej na zastąpienie ubytków i strat bez winy poniesionych, nie znosi zatem ani wysokiej stopy procentowej, ani znaczniejszych kosztów prawnych. Powtóre zasadzać on się powinien na dokładnej znajomości osobistych stosunków i przymiotów dłużnika, który żąda kredytu; może więc być udzielany tylko przez takie instytucye, które znajdując się w pobliżu miejsca zamieszkania dłużnika, mają możność dokładnego zaznajomienia się z jego osobistemi przymiotami i stosunkami.

Upraszamy zatem o udzielenie nam swej opinii co do następujących kwestyj:

1. Czy szanowna Dyrekcya jest zdania, iż istnieje potrzeba rozwinięcia na szerszą skalę działalności w celu przyjścia w pomoc ludności rolniczej z kredytem?

2. Jakie są dodatnie, a jakie ujemne właściwości interesów kredytowych z włościanami, prowadzonych przez te zakłady, które dotychczas udzielają włościanom pożyczek?

3. Jakie zakłady byłyby najodpowiedniejszemi do udzielania włościanom kredytu do kwot poniżej 50 zł.

za miesiąc kwiecień 1891.

Saldo odsetek		Reszta pozycyi stanu biernego		Stan czynny: Pożyczki udzielone: Stan na początku miesiąca		Spłacono w ciągu miesiąca		Udzielono w ciągu miesiąca		Stan z końcem miesiąca		Koszta założ., ruchomości i adm.		Reszta pozycyi stanu czynnego		Gotówka	
z końcem miesiąca												z końcem miesiąca					
zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct	zł.	ct.	zł.	ct	zł.	ct	zł.	ct	zł.	ct	zł.	ct.
2680	81	1472	69	181414	09	33617	25	38773	04	186569	88	3193	30	12853	43	3780	71
506	05	121	11	72028	50	11196	50	15981		76813		451	32	4833	40	1497	67
2896	73	3936	89	88023	50	10234	40	13565	.	91354	10	1222	86	10129		1124	70
–	–	.	–	7874	45	360	58	620	.	8133	87	30	62	174	04	115	09
1494	10	263	03	46142	78	6739	24	8857	.	48260	54	718	61	5321	84	593	30
1267	95	229	76	30668	20	1278	58	1446		30885	62	269	93	7067	84	1536	13
3318	66	6676	24	221296	39	8879	05	14461	.	226878	34	1477	97	24847	37	864	44
916	43	403	40	40345	57	3090	25	3598	.	40853	32	1536	34	3615	73	1421	64
–	.	1484	55	94021	85	11714	90	10882	.	93188	95	1723	23	11438	64	1551	38

4. Czy kasy pożyczkowe gminne zdolne są do zaspakajania bieżących potrzeb kredytowych włościan?

5. Jakie jest zapatrywanie Dyrekcyi co do wniosku Wydziału, aby zakładać po większych wsiach samoistne stowarzyszenia zaliczkowe?

6. Czy jest wskazanem, aby stowarzyszenia zaliczkowe udzielały włościanom kredytu hipotecznego z pięcioletnim planem umorzenia do wysokości udziałów?

7. Jakie należałoby ustanowić warunki, ułatwiające korzystanie włościanom z kredytu w ogóle, a w szczególności z kredytu drobnego w stowarzyszeniach zaliczkowych?

8. Czy wskazanem jest w celu tego ułatwienia zniżenie wpisowego i wysokości udziałów, i jaki by to wywarło wpływ na rozwój stowarzyszenia?

Co by należało uczynić, aby uzyskanie pożyczki w stowarzyszeniu mającem siedzibę w większem mieście, a bardziej oddalonem od miejsca zamieszkania zgłaszającego się, było połączonem z mniejszemi kosztami i najmniejszą stratą czasu?

10. Jakie zdanie szanownej Dyrekcyi o wniosku tworzenia kas parafialnych tam, gdzie więcej gmin należy do jednej parafii?

11. Czy by było możebnem i wskazanem, aby stowarzyszenia zamiast udzielać włościanom pożyczek, zakupywały od nich surowe produkta, któreby nabywali następnie przemysłowcy?

Upraszamy o nadesłanie odpowiedzi na powyższe pytania najdalej do końca czerwca b. r., gdyż udzielone nam opinie będą przedmiotem kilkakrotnych jeszcze obrad Wydziału Związku, który na najbliższem ogólnem zgromadzeniu pragnie w tej kwestyi postawić stanowcze pozytywne wnioski.

Mamy nadzieję, że w sprawie tak ważnej i cały kraj żywo obchodzącej, szanowna Dyrekcya pomocy swej nam nie odmówi i cennemi uwagami na doświadczeniu opartemi dopomoże nam do pomyślnego jej rozwiązania i załatwienia.

We Lwowie dnia 20. maja 1891.

Wydział Związku stow. zarobkowych i gospodarczych.

Prezes	Za sekretarza Związku
Stanisław Szczepanowski.	*Felicyan Skibiński.*

Bilansy stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych za r. 1890.

33. Gliniany. Towarzystwo zaliczkowe. *a) Rachunek strat i zysków.* Zyski: z rachunku odsetek 9.010·17½, z rachunku efektów 1·50, z rachunku zysku za r. 1889. 3·71; razem 9.015·38½. Straty: z rachunku kosztów urządzenia 50·14, z rachunku kosztów administracyi 3.405·65½, z rachunku kosztów procesowych 7·49, z rachunku nieruchomości 120·92, saldo 5.431·18; razem 9.015 18½. *b) Bilans.* Stan czynny: z rachunku pożyczek 207.980·11½, z rachunku efektów 11.502·—, z rachunku depozytów 505·82½, z rachunku nieruchomości 6.400 20, z rachunku kosztów urządzenia 451·26, z rachunku kosztów procesowych 3.226 04½, z rachunku kosztów administracyi 232·—, z rachunku kuponów 295·59, z rachunku odsetek 221·64, z rachunku kasy 2.773·19; razem 233.587·86½. Stan bierny: z rachunku udziałów 69.585·93½, z rachunku wkładek na rachunek bieżący 99.592·50, z rachunku długów 34.372·45, z rachunku funduszu rezerwowego 15.083·58, z rachunku Banku krajowego 834·64, z rachunku odsetek 1.873·08, z rachunku

zysków i strat 5.431·18, z rachunku lombardu efektów 6.814·50; razem 233.587·86 1/2.

34. Sądowa Wisznia. Kasa zaliczkowa „Nadzieja". *a) Rachunek strat i zysków.* Zyski: z rachunku odsetek 1.547·95. Straty: na pokrycie administracyi 742·20, 10% amort. kosztów założenia 9·77, czysty zysk 795·98; razem 1.547 95. *b) Bilans.* Stan bierny: udziały 8.367·96, wkładki oszczędności 7.438·81, wierzyciele wekslowi 2.800·—, odsetki naprzód pobrane 408·64, fundusz rezerwowy 1.595·39, rezerwa podatkowa 11·40, czysty zysk z r. 1890. 795·98; razem 21.418·18. Stan czynny: pożyczki udzielone 19.642·73, udział w Towarzystwie zaliczkowe 129·43, odsetki naprzód zapłacone 8·28, odsetki należne (zwłoki) 126·69, koszta założenia 87·99, koszta procesowe 18 68, % od kapitałów daw. lokow. 14·32, gotówka z d. 31. grudnia 1890. 1.390·06; razem 21.418·18.

35. Lwów. Towarzystwo eskontowe i zaliczkowe. *a) Rachunek strat i zysków.* Winien: z rachunku strat i zysków z r. 1889. 856·36, z rachunku odsetek 4.981·39; razem 5.837·75. Ma: z rachunku kosztów urządzenia i ruchomości 63·61, z rachunku kosztów administracyi 3.482·44, do rachunku bilansu: saldo za r. 1890. 2.291·70; razem 5.837·75. *b) Bilans.* Stan czynny: z rachunku odsetek: a) naprzód płaconych 160·30, b) zaległych 2.702 04, z rachunku eskontu 47.617·87, z rachunku pożyczek udzielonych 15.780 80, z rachunku kosztów urządzenia i ruchomości 572 57, z rachunku kosztów administracyi: a) zapas druków 105·—, b) zaliczki 15·—, c) naprzód płacony czynsz 70·49, z rachunku kosztów sądowych 1.284·29, z rachunku kasy 3.295·92; razem 71.604·28. Stan bierny: z rachunku udziałów 27.989·27, z rachunku wkładek na rachunek bieżący 12.619·93, z rachunku pożyczek zaciągniętych 21.703·53, z rachunku odsetek naprzód pobranych 477·62, z rachunku funduszu rezerwowego 4.535 13, z rachunku funduszu rezerwowego specyalnego 1.987·10, z rachunku strat i zysków 2.291·70; razem 71.604 28.

36. Kraków. Towarzystwo kredytowe dla handlu i przemysłu. *a) Rachunek strat i zysków.* Winien: rachunek odsetek od weksli: wypłacone procenta 4.839 64, po odtrąceniu z góry 689·70, wypł. za r. 1891. 4.149·94, czynsz, pensye, koszta i potrzeby kancelaryjne 3.721·14, wypłacone odsetki od wkładek 9.009·78, odsetki wypłacone za wypow. udz. 140 06, podatki bezpośrednie 1.071·16, z rachunku ruchomości: odpis 73·50, z rachunku kosztów założenia odpis 75·65, czysty zysk 7.088·24; razem 25 329·47. Ma: pobrane odsetki i prowizye 26.880·32, po odtrąceniu z góry za r. 1891. pobrane 1.550·85; razem 25.329·47. *b) Bilans.* Stan czynny: gotówka 3.590·55, udzielone członkom zaliczki na weksle 371.927·87, za zakupione papiery 6.759·95, rachunek z członkami 26.500·57, salda u zakładów kredyt. 451·61, saldo w banku austro-węg. 624·03, pozostałe druki 43·—, ruchomości 573.50, po odpisaniu 73 50, zostaje 500·—, koszta założenia 756·50, po odpisaniu 75·65, zostaje 680·85, odpis wątpliwych należytości 294·38, wypłacone odsetki za r. 1891. 689·70; razem 412 062·51. Stan bierny: wpłacone 1.203 udziałów 60 150·—, wkładki na oprocentowanie 293.097·20, giro-obligo 132·750·80, niepodniesiona dywidenda 850 12, pobrane z góry procenta za r. 1891. 1.550·85, wypłata w gotówce 6.575 30, czysty zysk 7.088·24; razem 412.062 51.

Wydawca i odpowiedzialny redaktor: **Teofil Merunowicz.** Z I. Związkowej Drukarni we Lwowie, Hotel Zorza.